

Lisää laskuoppia

Matti Seppälä

Luonnonmaantieteen professori
Maantieteen laitos, Helsingin yliopisto

Kirjoitukseni ”Laskutaito ja numeroiden lukutaito edelleen tarpeen” sai paljon palautetta. Jatkan keskustelua muutamilla esimerkeillä, jotka ehkä puhuttelevat oppilaita.

Kävin kerran Tikkurilassa maalikaupassa ostamassa purkin maalia. Valitsemani purkin hinta oli 50 markkaa. Minä tinkaamaan. Kauppias ryhtyi opettamaan minulle kauppamatematiikkaa: ”Minä en myy prosentteja, vaan nettohinnalla. Tänne tulee ihmisiä, jotka lähtevät pois, koska hintani kuultuaan sanovat, että saavat samasta purkista 20 prosentin alennuksen rautakaupasta huomaamatta, että siellä lähtöhinta on 70 markkaa.” En enää tinkinyt, vaan ostin purkin.

Paitakauppias ei saanut T-paitoja kaupaksi 25 markalla kappale, joten hän teki tarjouksen: Kolme paitaa 100 markalla. Kauppa alkoi käydä kuin siimaa.

Lenkkitosuja myytiin 139 markalla pari. Sitten alkoi alennusmyynti. Suurilla julisteilla luvattiin 20 prosentin alennus, mutta lähtöhinta olikin samoissa tossuissa nyt listahinta 179 markkaa. Kauppa se on kun kannattaa...

Pesuaine maksoi kilon paketissa 3,20 euroa. Neljän kilon perhepakkauksen sai 13,60 eurolla. Ihmisillä on mielikuva, että suuret pakkauksen ovat halvempia kuin pienet ja laskeminen jää puolitiehen: $4 \cdot 20$ on 80, joten 60 senttiä luvun lopussa antaa kuvan, että halvalla saa.

Metsänraajatutkijat tiedottivat julkisuudessa, että ilmastonmuutos siirtää pohjoista metsänrajaa 500 kilometriä kohti napaa 100 vuodessa. Siis 5 km/vuosi. Mitä tuo tarkoittaa nopeutena päivässä? Noin 13 metriä 24 tunnissa. Etana ei tahdo pysyä mukana, kun puut siirtyvät niin nopeasti kohti pohjoista. Uskokoon ken tahtoo.

Yksiköissä erehdytään sekoittamalla esimerkiksi hehtaarit ja neliökilometrit. Tehdään satakertainen virhe. Vielä hankalampia ovat tilavuusmitat.

Rahasta ei tajuta vanhan pennin ja sentin eroa. Tätä ruokkivat vielä käyttöön otetut penniajalta periytyvät pyöristyssäännöt, vaikka arvon ero on kuusinkertainen. Huutokaupoissa mentiin aikaisemmin hinnoissa ylöspäin kahden tai viiden markan korotuksin. Nyt korotus voi olla vähintään kaksi euroa. Edullista myyjän kannalta. Saksassa lehtitietojen mukaan eräät kauppiaat jättivät hintalaput muuttamatta euroon siirryttäessä, vaikka yksi euro on noin kaksi vanhaa saksanmarkkaa. Bensiinin hinnassa muutaman sentin ero ei näytä kauhistuttavan ihmisiä samalla tavalla kuin muutaman pennin ero aikaisemmin. Kuitenkin viiden sentin ero litrahinnassa merkitsee 20 litran tankkauksessa euron eroa loppuhinnassa.